

Handledning: **Att söka till högskolan**

Du kan med stöd av denna Power Point-serie göra en grundlig beskrivning av de regler för behörighet och urval som gäller för högskolan för elever som läser gymnasieskolan enligt GY2011. Du kan använda serien i alla tänkbara sammanhang – för elever och föräldrar på gymnasieskolans skilda program.

Vi har valt att till de flesta bilderna ge dig information eller tips om hur du kan fördjupa eller komplettera informationen på bilderna. Denna information är av två slag:

- Bakgrundsinformation som ger en fördjupning eller förklaring till texten på bilden.
- Tips och exempel på vad som kan vara bra att ta upp i samband med de olika bilderna.

Bild 2-3

Dessa bilder innehåller kraven för att få en yrkesexamen respektive högskoleexamen. Vi tycker det ger en bra bild av vad gymnasieskolan kräver av eleverna och visar på skillnaderna mellan ett yrkesprogram och ett högskoleförberedande program.

Bild 4

Det finns många utbildningar där enbart grundläggande behörighet krävs.

Vad innebär reducerat program och vilka nackdelar finns?

För en elev med reducerat program finns möjligheten till förlängd undervisning.

Gymnasieexamen får inte utfärdas för elev som läser reducerat program. Istället utfärdas ett studiebevis. Den som går ut med reducerat program och får ett studiebevis kan komplettera i efterhand och i och med det kvalificera sig för en gymnasieexamen. Sådan sökande konkurrerar i betygsgrupp BII vid ansökan till högskolan.

Bild 5 och 6

OBS! *Informationen för bild 5 och 6 handlar om särskild behörighet paketerad i områdesbehörigheter och gäller för högskoleutbildningar som påbörjas innan 1 juni 2022. Därefter avvecklas områdesbehörigheter och ersätts av särskilda behörigheter enligt nya föreskrifter från UHR (Universitets- och högskolerådet).*

Det finns ett antal kurser som behörighetsgivande. Vi tror att en översikt av dessa på ett tydligt sätt visar vad högskolan efterfrågar för grundkunskaper.

Det är en vattendelare mellan å ena sidan tekniska och naturvetenskapliga utbildningar som har omfattande behörighetskrav och å andra sidan utbildningar inom humaniora, beteendevetenskap, samhällsvetenskap och vård som har "låga" behörighetskrav.

Bild 7

För högskoleutbildningar som leder till yrkesexamen och som startar efter den 1 juni 2022 gäller särskild behörighet enligt nya föreskrifter från UHR.

I de nya föreskrifterna är de särskilda behörighetskraven angivna per utbildning istället för tidigare där behörighetskraven angavs för ett utbildningsområde.

Bild 8

De stora vägarna in i svensk högskola är betyg och högskoleprov. Betyg används mer än högskoleprov. Betygsurvalet gäller normalt 1/3 – 2/3 av platserna.

För utbildningar som leder till en konstnärlig examen bestämmer högskolan vilka urvalsgrunder som ska användas. Dessa är vanligtvis arbetsprov eller inträdesprov.

Alternativt urval ger högskolan möjlighet att anta sökande på andra grunder än betyg och högskoleprov. Det är vanligt att man använder arbetsprov, inträdesprov och/eller intervju.

Universitets- och högskolerådet (UHR) kan ge en högskola tillstånd att använda alternativt urval till mer än en tredjedel av platserna på en utbildning.

Bild 9-10

Platserna på en viss utbildning fördelas mellan urvalsgrupperna i betygsurvalet utifrån hur många behöriga sökande det finns i urvalsgruppen. Man kan räkna med att grupp BF har förhållandevis få sökande och därmed får få platser.

Det är en relativt stor andel platser som flyttas och att detta innebär att det blir betydligt fler platser per sökande i grupp BI jämfört med grupp BII. Antagningspoängen kommer alltså att skilja sig åt mellan grupp I och II.

Bild 11

Betyget i gymnasiearbetet räknas inte med.

Eleven måste i sitt betygsvärde räkna med de kurser han/hon läst som utökad program om de är:

- Behörighetsgivande
- Ger meritpoäng

Summan av betygsvärdena blir i så fall högre än 2.400 p.

Bild 12

Man kan kvalificera sig för 4,0 meritpoäng, men får tillgodoräkna sig högst 2,5 meritpoäng. Det betyder att det finns olika sätt att skaffa sig dessa 2,5 meritpoäng.

Det finns en möjlighet att få 2,5 meritpoäng enbart inom moderna språk och engelska.

Bild 13

Bilden finns med för att förtydliga vad som menas med till exempel moderna språk 3.

Det finns en gemensam kursplan för varje kurs i moderna språk.

Bild 14 och 15

Engelska 7 ger max 1.0 meritpoäng

Den som läser moderna språk enligt GY11 måste ha godkänt betyg i respektive kurs för att få meritpoäng. Det innebär till exempel att en elev som inte har godkänt betyg (lägst E) i moderna språk 3 och 4 men har godkänt betyg i moderna språk steg 5 får 0,5 meritpoäng. En elev som bara har godkänt betyg i moderna språk 4 får 1.0 meritpoäng. Meritpoäng delas alltså inte ut för underliggande kurser som det saknas betyg för eller där den sökande har betyget F.

Moderna språk 3 ger 0,5 meritpoäng, moderna språk 4 ger 1,0 meritpoäng och moderna språk 5 ger 0,5 meritpoäng. Du kan högst få 1,5 meritpoäng i moderna språk.

Om moderna språk 3 krävs för särskild behörighet behövs godkänt betyg (lägst E) i moderna språk 3 och 4 eller godkänt betyg i moderna språk 4 och 5. Detta ger totalt 1,5 meritpoäng.

Har eleven godkänt betyg i moderna språk 4 men saknar godkänt betyg i moderna språk 5 kan eleven få 0,5 meritpoäng för godkänt betyg för moderna språk 2 i annat modernt språk. Detta ger totalt 1,5 meritpoäng.

OBS! Från hösten 2014 likställs svenskt teckenspråk för hörande med moderna språk när det gäller meritpoäng. I författningstexten är det förklarat på följande sätt:

- a) lägst betyget E i kurs 3 i ämnet moderna språk eller i ämnet svenskt teckenspråk för hörande ger en halv (0,5) meritpoäng,
- b) lägst betyget E i kurs 4 i ämnet moderna språk eller i ämnet svenskt teckenspråk för hörande ger en (1,0) meritpoäng,
- c) lägst betyget E i kurs 5 i ämnet moderna språk eller i ämnet svenskt teckenspråk för hörande ger en halv (0,5) meritpoäng,
- d) lägst betyget E i kurs 2 i ämnet moderna språk i ytterligare ett språk eller i kurs 2 i ämnet svenskt teckenspråk för hörande ger en halv (0,5) meritpoäng, om den sökande har fått meritpoäng för kurs i ämnet moderna språk enligt b,
- e) lägst betyget E i kurs 2 i ämnet moderna språk ger en halv (0,5) meritpoäng, om den sökande har fått meritpoäng för kurs i ämnet svenskt teckenspråk för hörande enligt b

Bild 16

I vårt exempel visar vi hur man räknar för att uppnå maximal meritpoäng (1.5) utifrån olika behörighetskrav. I exemplet där behörighetskravet är Matematik 2 har vi skrivit att Matematik 3, 4 och 5 ger 0.5 meritpoäng vardera, och det är den meritpoäng man kan tillgodoräkna sig för att få ihop maximal meritpoäng (1.5). Matematik 5 ger alltid 1.0 men i just detta exempel kan man inte tillgodoräkna sig mer än 0.5 meritpoäng i Matematik 5 för att uppnå maximal meritpoäng.

Matematik 5 kan ersättas av kursen matematik specialisering som ger 0,5 meritpoäng. Denna kurs kan emellertid läsas flera gånger med olika innehåll. Vi hoppas bilden på ett tydligt sätt visar alla olika möjligheter.

Bild 17

Det kommer nog inte att vara så många som når 22,50 direkt i gymnasieskolan. Vissa når 20,00 direkt i gymnasieskolan medan andra behöver konkurrenskompletterat sig fram till 20,00.

Bild 18

Betyg på kurser inom ramen för utökat program räknas med i jämförelsetalet om de är behörighetsgivande eller ger meritpoäng.

Det är rektor som beslutar om en elev ska kunna få utökat program och detta ska framgå av den individuella studieplanen. Det är också viktigt att det i elevens individuella studieplan klart framgår vilka kurser som ingår i det fullständiga programmet och att dessa kurser omfattar exakt 2.500 p. I gymnasieexamen ska alltså anges exakt vilka kurser som ingår i programmet och vilka kurser som är utökat program.

- Den som behörighetskompletterar provas bara i kompletteringsgruppen BII.
 - Den som konkurrenskompletterar provas både i direktgruppen BI och i kompletteringsgruppen BII, men på olika meritvärden.
- Det finns två sorters konkurrenskomplettering; utbyteskomplettering (ett nytt och högre betyg på en kurs i gymnasieexamen ersätter det ursprungliga betyget) och meritpoängskomplettering (komplettering med en meritkurs, lägst betyget E).
- En komplettering kan vara både en behörighets- och konkurrenskomplettering beroende på sökt utbildning.

Bild 19-21 Områdesbehörigheter

OBS! Informationen för bild 19-21 gäller för yrkesexamensutbildningar som påbörjas innan 1 juni 2022. För utbildningar som startar efter 1 juni 2022 gäller UHR:s nya föreskrifter för särskild behörighet.

Här har vi lagt med ett antal bilder med detaljerad information om de 15 områdesbehörigheter som finns. Vi har valt att lägga med det i presentationsmaterialet, för att det vid behov ska finnas tillhands om du vill visa specifik information om detta eller om någon har specifika frågor.

Bilderna ger en översikt av vilka områdesbehörigheter som finns och vad som är specifikt för varje områdesbehörighet vad gäller behörighetsgivande kurser och yrkesexamina.

Bild 22-27 Särskild behörighet

OBS! Informationen för bild 22-27 visar särskild behörighet för högskoleutbildningar som påbörjas efter 1 juni 2022.

I denna översikt visas alla yrkesexamensutbildningar och de särskilda behörighetskrav (i form av gymnasiala behörighetskurser) som gäller för var och en av utbildningarna.